

Γονεϊκά Στυλ Ανατροφής: Τι Είναι Και Γιατί Μας Ενδιαφέρουν

Αναπτυξιακοί ψυχολόγοι εδώ και πολύ καιρό ενδιαφέρονται για το πώς οι γονείς επηρεάζουν την ανάπτυξη του παιδιού. Ωστόσο, η εύρεση των πραγματικών δεσμών αιτίας-αποτελέσματος μεταξύ συγκεκριμένων πράξεων των γονέων και της μετέπειτα συμπεριφοράς των παιδιών είναι πολύ δύσκολη. Κάποια παιδιά που έχουν ανατραφεί σε εντελώς διαφορετικά περιβάλλοντα μπορεί αργότερα, μεγαλώνοντας, να έχουν εντυπωσιακά παρόμοιες προσωπικότητες. Αντίθετα, παιδιά που μοιράζονται ένα σπίτι και αναθρέφονται στο ίδιο περιβάλλον μπορεί μεγαλώνοντας να έχουν πολύ διαφορετικές προσωπικότητες.

Παρά τις προκλήσεις αυτές, οι ερευνητές υποθέτουν ότι υπάρχει σύνδεση μεταξύ των τρόπων ανατροφής των παιδιών και των επιπτώσεων που έχουν αυτοί οι τρόποι στα παιδιά. Αυτές οι επιπτώσεις, προτείνουν μερικοί, μεταφέρονται στην ενήλικη συμπεριφορά.

Κατά τη διάρκεια των αρχών της δεκαετίας του 1960, η ψυχολόγος Diana Baumrind, εντόπισε κάποιες σημαντικές διαστάσεις της ανατροφής των παιδιών. Οι διαστάσεις αυτές περιλαμβάνουν στρατηγικές πειθαρχίας, ζεστασιά και φροντίδα, τρόπους επικοινωνίας και προσδοκίες για ωριμότητα και έλεγχο. Βασισμένη σε αυτές τις διαστάσεις, η Baumrind πρότεινε ότι η πλειοψηφία των γονιών παρουσιάζει ένα από τα τρία διαφορετικά στυλ ανατροφής. Επιπλέον, έρευνα από τους Maccoby και Martin, πρότεινε να προστεθεί ένα ακόμα στυλ ανατροφής παιδιών στα αρχικά τρία.

Ας ρίξουμε μια κοντινή ματιά σε κάθε ένα από αυτά τα τέσσερα στυλ και τον αντίκτυπο που μπορούν να έχουν στη συμπεριφορά ενός παιδιού.

Αυταρχικό γονεϊκό ύφος- Authoritarian Parenting

Ένας από τα τρία στυλ διαπαιδαγώγησης που αναγνωρίστηκαν από τη Baumrind ήταν το αυταρχικό. Σύμφωνα με αυτό, τα παιδιά πρέπει να ακολουθούν τους αυστηρούς κανόνες που θέτουν οι γονείς. Η αποτυχία τήρησης τους συνήθως οδηγεί στην τιμωρία. Οι αυταρχικοί γονείς συνήθως δεν εξηγούν τη λογική πίσω από αυτούς τους κανόνες. Αν ρωτηθεί ο γονέας μπορεί απλά να απαντήσει «γιατί το είπα εγώ». Ενώ αυτοί οι γονείς έχουν υψηλές απαιτήσεις δεν είναι πολύ ευέλικτοι προς τα παιδιά τους. Περιμένουν από αυτά να συμπεριφέρονται εξαιρετικά και να μην κάνουν λάθη αλλά προσφέρουν πολύ λίγη καθοδήγηση για το τι πρέπει ή δεν πρέπει να κάνουν στο μέλλον. Τα λάθη τιμωρούνται συχνά πολύ αυστηρά αλλά τα παιδιά αναρωτιούνται τι ακριβώς έχουν κάνει λάθος.

Σύμφωνα με τη Baumrind, οι γονείς αυτοί «προσανατολίζονται σύμφωνα με την υπακοή και την ιεραρχία, και περιμένουν οι εντολές τους να ακολουθούνται χωρίς εξήγηση». Οι γονείς που εμφανίζουν αυτό το ύφος συχνά περιγράφονται ως τυραννικοί και δικτατορικοί. Παρά το γεγονός ότι εφαρμόζουν αυστηρούς κανόνες και έχουν υψηλές προσδοκίες, κάνουν ελάχιστα για να δικαιολογήσουν το σκεπτικό πίσω από τις απαιτήσεις τους και απλώς περιμένουν τα παιδιά να υπακούσουν χωρίς ερωτήσεις.

Δημοκρατικό γονεϊκό στυλ-Authoritative Parenting

Το δεύτερο από τα τρία στυλ διαπαιδαγώγησης ήταν το δημοκρατικό. Σαν τους αυταρχικούς γονείς, εκείνοι με το δημοκρατικό στυλ δημιουργούν κανόνες και κατευθυντήριες γραμμές τις οποίες τα παιδιά τους αναμένεται να ακολουθήσουν. Ωστόσο, αυτό το στυλ διαπαιδαγώγησης είναι πολύ πιο δημοκρατικό.

Οι δημοκρατικοί γονείς είναι ευέλικτοι προς τα παιδιά τους και πρόθυμοι να ακούσουν τις ερωτήσεις. Αυτοί οι γονείς περιμένουν πολλά από τα παιδιά τους, αλλά παρέχουν ζεστασιά, ανατροφοδότηση και επαρκή υποστήριξη. Όταν τα παιδιά αποτυγχάνουν να ανταποκριθούν στις προσδοκίες τους, οι γονείς αυτοί είναι πιο στοργικοί και επεικείς αντί τιμωρητικοί.

Η Baumrind ανέφερε ότι αυτοί οι γονείς «παρακολουθούν και μεταδίδουν σαφή πρότυπα για τη συμπεριφορά των παιδιών τους. Είναι δυναμικοί, αλλά δεν είναι παρεμβατικοί και περιοριστικοί. Οι μέθοδοι πειθαρχίας που χρησιμοποιούν είναι υποστηρικτικές. Θέλουν τα παιδιά τους να είναι τόσο δυναμικά όσο και κοινωνικά υπεύθυνα, και τόσο αυτόνομα όσο και συντροφικά.» Είναι αυτός ο συνδυασμός της προσδοκίας και της υποστήριξης που βοηθά τα παιδιά να αναπτύξουν δεξιότητες όπως η ανεξαρτησία, ο αυτοέλεγχος, και η αυτονομία.

Επιτρεπτικό γονεϊκό ύφος-Permissive Parenting

Το τελευταίο πρότυπο διαπαιδαγώγησης που αναγνώρισε η Baumrind ήταν αυτό που είναι γνωστό ως επιτρεπτικό γονικό ύφος. Οι επιτρεπτικοί γονείς, οι οποίοι μερικές φορές

αναφέρονται ως επιεικείς γονείς, έχουν πολύ λίγες απαιτήσεις από τα παιδιά τους. Αυτοί οι γονείς σπάνια πειθαρχούν τα παιδιά τους, επειδή έχουν σχετικά χαμηλές προσδοκίες για ωριμότητα και αυτοέλεγχο.

Σύμφωνα με τη Baumrind, οι επιτρεπτικοί γονείς «είναι πιο ευέλικτοι από ό, τι απαιτητικοί. Είναι μη παραδοσιακοί και επιεικείς, δεν απαιτούν ώριμη συμπεριφορά, επιτρέπουν σημαντικό αυτοέλεγχο και αποφεύγουν τις αντιπαραθέσεις». Οι επιτρεπτικοί γονείς είναι γενικά στοργικοί και επικοινωνιακοί με τα παιδιά τους, συχνά υιοθετώντας το ρόλο περισσότερο του φίλου παρά του γονιού.

Αδιάφορο γονεϊκό ύφος – Uninvolved Parenting

Εκτός από τα τρία κύρια γονεϊκά στυλ που εισήγαγε η Baumrind, η ψυχολόγος Eleanor Maccoby και ο John Martin πρότειναν ένα τέταρτο στυλ που είναι γνωστό ως αδιάφορο, το οποίο χαρακτηρίζεται από λίγες απαιτήσεις, χαμηλή ανταπόκριση και πολύ λίγη επικοινωνία.

Παρά το γεγονός ότι αυτοί οι γονείς εκπληρώνουν τις βασικές ανάγκες του παιδιού, είναι γενικά αποκομμένοι από τη ζωή του παιδιού τους. Ίσως να βεβαιωθούν ότι τα παιδιά τους έχουν φαγητό και ένα σπίτι, αλλά θα προσφέρουν λίγη έως καθόλου καθοδήγηση, δομή, κανόνες ή ακόμη και υποστήριξη. Σε ακραίες περιπτώσεις, αυτοί οι γονείς μπορεί ακόμη και να απορρίπτουν ή να παραμελούν τις ανάγκες των παιδιών τους.

Ο αντίκτυπος του γονεϊκού στυλ.

Τι επίδραση έχουν αυτά τα πρότυπα διαπαιδαγώγησης στην ανάπτυξη του παιδιού;

Από τις μελέτες προέκυψαν τα παρακάτω ευρήματα:

- Το αυταρχικό στυλ διαπαιδαγώγησης συνήθως οδηγεί σε παιδιά που είναι υπάκουα και ικανά, αλλά κατατάσσονται χαμηλότερα στην ευτυχία, την κοινωνική επάρκεια, και την αυτοεκτίμηση.
- Το δημοκρατικό στυλ διαπαιδαγώγησης τείνει να οδηγεί σε παιδιά που είναι χαρούμενα, ικανά και επιτυχημένα.
- Το επιτρεπτικό στυλ διαπαιδαγώγησης συχνά οδηγεί σε παιδιά που κατατάσσονται χαμηλά στην ευτυχία και τον αυτοέλεγχο. Αυτά τα παιδιά είναι πιο πιθανό να αντιμετωπίσουν προβλήματα με την εξουσία και τείνουν να έχουν κακές επιδόσεις στο σχολείο.
- Το αδιάφορο στυλ διαπαιδαγώγησης κατατάσσεται χαμηλότερα σε όλους τους τομείς της ζωής. Αυτά τα παιδιά έχουν την τάση να στερούνται τον αυτοέλεγχο, έχουν χαμηλή αυτοεκτίμηση, και είναι λιγότερο ικανά σε σχέση με τους συνομηλίκους τους.

Γιατί το δημοκρατικό στυλ διαπαιδαγώγησης παρέχει τέτοια πλεονεκτήματα σε σχέση με τα υπόλοιπα;

Επειδή οι γονείς αυτοί είναι πιο πιθανό να θεωρηθούν λογικοί, δίκαιοι και ακριβώς για αυτόν το λόγο τα παιδιά τους είναι πιο πιθανό να συμμορφωθούν με τα αιτήματα που οι γονείς αυτοί έχουν. Επίσης, επειδή αυτοί οι γονείς παρέχουν κανόνες, καθώς και επεξηγήσεις για αυτούς τους κανόνες, τα παιδιά είναι πολύ πιο πιθανό να εσωτερικεύουν τα διδάγματα αυτά.

Αντί να ακολουθήσουν απλά τους κανόνες γιατί φοβούνται την τιμωρία (που θα μπορούσαν να έχουν και με αυταρχικούς γονείς), τα παιδιά αυθεντικών γονιών είναι σε θέση να δουν γιατί υπάρχουν οι κανόνες, να κατανοήσουν ότι είναι δίκαιοι και αποδεκτοί, και να προσπαθήσουν να ακολουθήσουν

αυτούς τους κανόνες για να καλύψουν τη δική τους εσωτερική αίσθηση του τι είναι σωστό και τι λάθος.

Φυσικά, το στυλ διαπαιδαγώγησης του κάθε γονέα συνδυάζονται για να δημιουργήσουν ένα μοναδικό μείγμα σε κάθε οικογένεια. Για παράδειγμα, η μητέρα μπορεί να εμφανίσει ένα δημοκρατικό στυλ, ενώ ο πατέρας ευνοεί μια πιο ανεκτική προσέγγιση.

Αυτό μπορεί μερικές φορές να οδηγήσει σε ανάμεικτα μηνύματα ή ακόμη και καταστάσεις όπου το παιδί επιδιώκει την έγκριση από τον πιο ανεκτικό γονέα για να κερδίσει αυτό που θέλει. Προκειμένου οι γονείς να δημιουργήσουν μια συνεκτική προσέγγιση για την ανατροφή των παιδιών, είναι σημαντικό να μάθουν να συνεργάζονται καθώς συνδυάζουν διάφορα στοιχεία του μοναδικού προτύπου διαπαιδαγώγησης που διαθέτουν.

Οπότε, τι να συγκρατήσετε όσον αφορά τα πρότυπα διαπαιδαγώγησης;

Τα πρότυπα διαπαιδαγώγησης σχετίζονται με διαφορετικά αποτελέσματα και το δημοκρατικό στυλ είναι γενικά συνδεδεμένο με θετικές συμπεριφορές όπως η ισχυρή αυτοεκτίμηση και η αυτο-επάρκεια. Ωστόσο, άλλοι σημαντικοί παράγοντες, συμπεριλαμβανομένου του πολιτισμού, των παιδικών αντιλήψεων για γονεϊκή θεραπεία, και των κοινωνικών επιρροών παίζουν επίσης σημαντικό ρόλο στη συμπεριφορά των παιδιών.

πηγή:

<https://psychomotor-athens.gr/arthra/psychopaidagogiki-paremvasi/goneika-styl-anatrofis/>